Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

9 ноември 2021 година*

„Преюдициално запитване — Обща политика в областта на убежището и субсидиарната закрила — Стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила — Директива 2011/95/ЕС — Членове 3 и 23 — По-благоприятни стандарти, които държавите членки могат да запазват или да въвеждат, за да разпростират убежището или субсидиарната закрила по отношение на членовете на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила — Предоставяне на статута на бежанец на родител на непълнолетното му дете като производно право — Запазване на целостта на семейството — Висш интерес на детето“

По дело C-91/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия) с акт от 18 декември 2019 г., постъпил в Съда на 24 февруари 2020 г., в рамките на производство по дело

LW

срещу

Федерална република Германия

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, N. Jääskinen и J. Passer, председатели на състави, M. Ilešič (докладчик), J.-C. Bonichot, A. Kumin и N. Wahl, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: D. Dittert, началник-отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 22 февруари 2021 г.,

* Език на производството: немски.

като има предвид становищата, представени:

– за LW, от F. Schleicher, Rechtsanwalt,

– за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за белгийското правителство, от M. Jacobs и M. Van Regemorter, в качеството на представители,

– за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от G. Wils и A. Azema, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 май 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3 и член 23, параграф 2 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между LW и Bundesrepublik Deutschland (Федерална република Германия) по повод на решение на Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба за миграцията и бежанците, Германия) (наричана по-нататък „Службата“), с което ѝ е отказано право на убежище.

Правна уредба

Международното право

3 Член 1, раздел A, точка 2 от Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г., (*Recueil des traités des Nations unies*, том 189, стр. 150, № 2545 (1954 г.) (наричана по-нататък „Женевската конвенция“), гласи:

„За целите на тази конвенция терминът „бежанец“ се прилага към всяко лице, което:

[…]

2. […] при основателни опасения от преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, се намира извън страната, чийто гражданин то е, и не може да се ползва от закрилата на тази страна, или не желае да се ползва от такава закрила поради тези опасения; или, бидейки без гражданство и

намирайки се извън страната на своето предишно обичайно местоживеене в резултат на подобни събития, не може да се завърне или, поради такива опасения, не желае да се завърне в нея.

В случаите, когато някое лице се явява гражданин на няколко страни, изразът „страната на неговото гражданство“ означава всяка една от страните, чиито гражданин е то и такова лице не се счита лишено от закрилата на страната на неговото гражданство, ако без някаква действителна причина, произтичаща от основателни опасения, то не се обръща за закрила към една от страните, чийто гражданин се явява“.

Правото на Съюза

4 С Директива 2011/95 е „преработена“ Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52).

5 Съображения 4, 12, 14, 16, 18, 19, 36 и 38 от Директива 2011/95 гласят следното:

„(4) Женевската конвенция и Протоколът представляват крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците.

[…]

(12) Основната цел на настоящата директива е, от една страна, да гарантира прилагането от държавите членки на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила, и от друга страна, да гарантира минимално равнище на обезщетения за тези лица във всички държави членки.

[…]

(14) Държавите членки следва да могат да въвеждат или да поддържат по-благоприятни условия от стандартите, предвидени в настоящата директива, за гражданите на трети държави или за лицата без гражданство, които търсят международна закрила от държава членка, когато подобна молба се разглежда като молба, подадена на основание, че съответното лице има качеството на бежанец по смисъла на член 1, буква А от Женевската конвенция или е лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила.

[…]

(16) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. По-специално настоящата директива има за цел да гарантира пълното зачитане на човешкото достойнство и правото на убежище на лицата, подали молба за убежище, и на придружаващите ги членове на тяхното семейство, и да насърчи прилагането на членове 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 и 35 от посочената Харта, и поради това следва да бъде изпълнена съответно.

[…]

(18) „Висшият интерес на детето“ следва да има първостепенно значение за държавите членки при изпълнението на настоящата директива, в съответствие с Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на детето […] [, сключена в Ню Йорк на 20 ноември 1989 г. (*Recueil des traités des Nations unies*, том 1577, стр. 3)]. При определяне на висшия интерес на детето държавите членки следва да обръщат особено внимание на принципа за целостта на семейството […]

(19) Необходимо е да се разшири понятието „членове на семейството“, за да се взем[е] предвид […] специалното внимание, което да бъде отделено на висшия интерес на детето.

[…]

(36) Като общо правило членовете на семействата, поради самия факт на връзката си с бежанеца, рискуват да бъдат изложени на актове на преследване, които биха могли да представляват основание за предоставяне на статут на бежанец.

[…]

(38) Когато решават относно правото на предимствата, предвидени в настоящата директива, държавите членки следва надлежно да отчитат висшия интерес на детето, както и конкретните обстоятелства на зависимостта от лицето, на което е предоставена международна закрила, на близки роднини, които вече са в държавата членка и които не са членове на семейството на това лице. При изключителни обстоятелства, когато близкият роднина на лице, на което е предоставена международна закрила, е семейно непълнолетно лице, което обаче не е придружено от своя(та) съпруг(а), може да се счита, че неговият висш интерес е свързан с първоначалното му семейство“.

6 Член 2 от тази директива е озаглавен „Определения“ и гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

г) „бежанец“ означава гражданин на трета държава, който поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група се намира извън държавата, чийто гражданин е, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава, или лице без гражданство, което, като се намира по горепосочените причини извън държавата на предишното си обичайно пребиваване, не може или поради такива опасения не желае да се завърне в нея, и по отношение на което не се прилага член 12;

[…]

й) „членове на семейството“ означава, доколкото семейството вече е било създадено в държавата на произход, следните членове на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила, които се намират в същата държава членка във връзка с молбата за международна закрила:

– съпругът/съпругата на лицето, на което е предоставена международна закрила, или неговият несемеен партньор, с когото поддържа трайна връзка […],

– непълнолетните деца на двойките, посочени в първото тире, или на лицето, на което е предоставена международна закрила, при условие че те не са семейни, без да се взема под внимание обстоятелството дали те са родени в брака, родени извън брака или осиновени съгласно определенията на вътрешното право;

– бащата, майката или друго пълнолетно лице, което носи отговорност за лицето, на което е предоставена международна закрила, по силата на закон или практика на съответната държава членка […];

к) „непълнолетно лице“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство на възраст под 18 години;

[…]

н) „държава на произход“ означава държавата или държавите, чийто гражданин е лицето, или за лице без гражданство, държавата на предишното обичайно пребиваване“.

7 Член 3 от посочената директива е озаглавен „По-благоприятни стандарти“ и гласи:

„Държавите членки могат да въвеждат или да запазват по-благоприятни стандарти за определяне на дадено лице като бежанец или като лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, както и за определяне на съдържанието на международната закрила, доколкото тези стандарти са съвместими с настоящата директива“.

8 Член 4 от Директива 2011/95 е озаглавен „Оценяване на фактите и обстоятелствата“, а параграф 3, буква д) предвижда:

„Оценяването на молбата за международна закрила следва да бъде извършено за всеки отделен случай, като се вземат под внимание следните елементи:

[…]

д) дали е разумно да се смята, че молителят би могъл да се ползва от закрилата на друга държава, чието гражданство той би могъл да поиска“.

9 Член 12 от посочената директива е озаглавен „Изключване“ и гласи следното:

„1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на бежанците, когато съответното лице:

а) попада в приложното поле на член 1, буква Г от Женевската конвенция относно закрилата или помощта от органи или агенции на Организацията на обединените нации, различни от [Службата на] върховния комисар за бежанците на ООН [(ВКБООН)]. В случаите, в които тази закрила или помощ бъде преустановена на каквото и да е основание, без положението на тези лица да бъде окончателно уредено в съответствие с относимите резолюции на Общото събрание на Организацията на обединените нации, тези лица ipso facto имат право на предимствата по настоящата директива;

б) компетентните органи на държавата, в която то е установило своето пребиваване, считат, че то има правата и задълженията, произтичащи от гражданството на тази държава, или равностойни права и задължения.

2. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на бежанците, когато има сериозни основания да се счита, че съответното лице:

а) е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството по смисъла на международните актове, съдържащи разпоредби относно тези престъпления;

б) е извършило тежко престъпление, което няма политически характер, извън територията на държавата на своето убежище, преди да бъде прието като бежанец, което означава преди издаването на разрешението за пребиваване, въз основа на факта, че му е предоставен статут на бежанец; особено жестоките действия, дори и да се твърди, че са извършени с политическа цел, биха могли да бъдат квалифицирани като тежки престъпления, които нямат политически характер;

в) е признато за виновно в извършването на деяния, които противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации, така както те са уредени в преамбюла и в членове 1 и 2 от Хартата на Организацията на обединените нации.

3. Параграф 2 се прилага към лицата, които подбуждат към престъпления или към деянията, посочени по-горе, или участват в тяхното извършване под каквато и да било друга форма“.

10 Член 23 от посочената директива е озаглавен „Запазване на целостта на семейството“ и гласи:

„1. Държавите членки гарантират запазването на целостта на семейството.

2. Държавите членки гарантират, че членовете на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила, които в лично качество не отговарят на условията за такава закрила, могат да подадат молба за предимствата, посочени в членове 24—35, в съответствие с националните процедури и доколкото това е съвместимо с личния правен статут на члена на семейството.

3. Параграфи 1 и 2 не са приложими в случаите, в които член на семейството е или би следвало да бъде изключен от международна закрила съобразно глави III и V.

4. Независимо от параграфи 1 и 2 държавите членки могат да откажат, да ограничат или да отнемат предимствата, посочени в тях, по причини, свързани с националната сигурност или обществения ред.

5. Държавите членки могат да решат, че настоящият член се прилага и по отношение на други близки роднини, които живеят заедно като част от семейството към датата на напускане на държавата на произход и които следователно са били изцяло или основно на издръжка на лицето, на което е предоставена международна закрила, към този момент“.

Германското право

11 Член 3, параграф 1 от Asylgesetz (Закон за убежището) от 26 юни 1992 г. (BGBl. 1992 I, стр. 1126), публикуван на 2 септември 2008 г. (BGBl. 2008 I, стр. 1798), в редакцията, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „AsylG“), гласи:

„Бежанец по смисъла на [Женевската конвенция] е чужденец, който

1. поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политически убеждения или принадлежност към определена социална група,

2. се намира извън държавата (държава на произход),
   а) на която е гражданин, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава,

   […]“.

12 Член 26, параграф 2 от AsylG предвижда:

„На дете на лице с право на убежище, което към датата на подаване на молбата му за предоставяне на убежище е непълнолетно и не е семейно, се признава право на убежище по негова молба, ако на чужденеца е признато право на убежище с неподлежащ на обжалване акт и не са налице основания за отнемане или оттегляне на този статут“.

13 Член 26, параграф 4 от AsylG изключва прилагането на този член спрямо лицата, за които е налице някое от основанията за изключване по член 12, параграф 2 от Директива 2011/95.

14 Член 26, параграф 5 от AsylG гласи:

„Параграфи 1—4 се прилагат съответно към членове на семейството по смисъла на параграфи 1—3 на лица с право на международна закрила. Статутът на бежанец или субсидиарната закрила заместват правото на убежище. […]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

15 Жалбоподателката в главното производство е родена в Германия през 2017 г. от майка тунизийка и баща сириец.

16 Жалбоподателката в главното производство има тунизийско гражданство. Не е установено дали тя има и сирийско гражданство.

17 През месец октомври 2015 г. Службата предоставя на бащата на жалбоподателката в главното производство статут на бежанец. Жалбата за международна закрила, подадена от майката на жалбоподателката в главното производство, която е родена в Либия и е декларирала, че до напускането на посочената държава е пребивавала постоянно там, не е уважена.

18 С решение от 15 септември 2017 г. Службата отхвърля като „явно неоснователна“ молбата за убежище, подадена от името на жалбоподателката в главното производство след нейното раждане.

19 С решение от 17 януари 2019 г. Verwaltungsgericht Cottbus (Административен съд Котбус, Германия) отменя това решение, в частта в която молбата за убежище на жалбоподателката в главното производство е отхвърлена като „явно неоснователна“, а не като „неоснователна“, и отхвърля жалбата в останалата част. Посочената юрисдикция приема, че жалбоподателката в главното производство не отговаря на условията за предоставяне на статут на бежанец, тъй като тя няма основание да се опасява от преследване в Тунис, нейната държава на произход или една от нейните държави на произход. Освен това посочената юрисдикция постановява, че жалбоподателката също така не може съгласно член 26, параграфи 2 и 5 от AsylG да черпи право по съображения за закрила на семейството от предоставения на баща ѝ в Германия статут на бежанец. Същата юрисдикция приема всъщност, че било в противоречие с принципа на субсидиарност на международната закрила тя да се разпростира спрямо лица, които като граждани на държава, която може да им предостави закрила, са изключени от категорията на нуждаещите се от закрила лица.

20 Жалбоподателката в главното производство подава ревизионна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия).

21 В жалбата си жалбоподателката в главното производство изтъква, че на непълнолетни деца на родители с различна националност следва да се предоставя статут на бежанец по съображения за закрила на семейството по силата на член 26, параграф 2, във връзка с параграф 5, първо изречение от AsylG и в случай че такъв статут е бил предоставен само на един родител. Принципът на субсидиарност на международната закрила на бежанците не бил пречка за това. Член 3 от Директива 2011/95/ЕС разрешавал на държава членка в случаите, в които на член на семейство е предоставена международна закрила, да предвиди разпростиране на тази закрила върху други членове на това семейство, стига за тях да не било налице някое от посочените в член 12 от тази директива основания за изключване и стига положението им да имало връзка с логиката на международната закрила поради необходимостта от запазване на целостта на семейството. В рамките на тази правна уредба следвало да се обърне специално внимание на закрилата на непълнолетните лица и на интереса на детето.

22 Запитващата юрисдикция посочва, че жалбоподателката в главното производство нямала право да претендира на лично основание да ѝ се предостави статут на бежанец. Всъщност от член 1, раздел А, точка 2, втора алинея от Женевската конвенция, в който е намерил израз принципът на субсидиарност на международната закрила на бежанците, следвало, че на

лицата, които имат гражданството на две или повече държави, не може да се предоставя статут на бежанец, когато могат да се обърнат за закрила към една от държавите, на които са граждани. В този смисъл следвал да се тълкува и член 2, букви г) и н) от Директива 2011/95. Само лице, което е без закрила, тъй като не се ползва от ефективна закрила от страна на държава на произход по смисъла на член 2, буква н) от Директивата, било бежанец по смисъла на член 2, буква г) от посочената директива. Жалбоподателката в главното производство обаче можела да получи ефективна закрила в Тунис — страна, на която тя е гражданка.

23 При все това жалбоподателката в главното производство отговаряла на предвидените в германското право условия, за да ѝ се признае статут на бежанец като непълнолетно несемейно дете на родител, на когото е предоставен такъв статут. Всъщност съгласно член 26, параграф 2 във връзка с параграф 5, първо и второ изречение от AsylG по съображения за закрила на семейството в производството по предоставяне на убежище следвало да се предостави производен статут на бежанец и на дете, което е родено в Германия и чрез другия си родител притежава гражданство на трета държава, на чиято територия не било преследвано.

24 Запитващата юрисдикция иска обаче да установи дали това тълкуване на германското право е съвместимо с Директива 2011/95.

25 При тези обстоятелства Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 3 от Директива 2011/95 да се тълкува в смисъл, че не допуска разпоредба на държава членка, която предвижда, че на непълнолетното несемейно дете на лице, на което е предоставен статут на бежанец, следва да бъде предоставен статут на бежанец, който е производен на статута на това лице (т.нар. закрила на семейството в рамките на производството по предоставяне на убежище), и в случая, когато това дете чрез другия родител при всички случаи притежава и гражданството на друга държава, която не е идентична с държавата на произход на бежанеца и от чиято закрила то може да се ползва?

2) Трябва ли член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 да се тълкува в смисъл, че ограничението, съгласно което правото на членовете на семейството на предимствата, посочени в членове 24—35 от тази директива, се предоставя само доколкото това е съвместимо с личния правен статут на члена на семейството, не допуска при описаните в първия въпрос обстоятелства на непълнолетното дете да се предоставя производен статут на бежанец?

3) От значение ли е за отговора на първия и на втория въпрос дали за детето и родителите му е възможно и разумно приемливо да установят местопребиваването си в държавата, на която детето и майка му са граждани, от чиято закрила те могат да се ползват и която не е идентична с държавата на произход на бежанеца (бащата), или е достатъчно целостта на семейството да може да се запази на националната територия по силата на разпоредбите в областта на правото на пребиваване?“.

По преюдициалните въпроси

26 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 3 и член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат по силата на по-благоприятни национални разпоредби държава членка да предостави — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — статут на бежанец на непълнолетното несемейно дете на гражданин на трета държава, на когото този статут е признат съгласно въведения с тази директива режим, и в случая, когато това дете е родено на територията на посочената държава членка и чрез другия си родител притежава гражданството на друга трета държава, на територията на която не би било изложено на опасност от преследване. В този контекст посочената юрисдикция иска да установи и дали за отговора на този въпрос е от значение дали за детето и родителите му е възможно и разумно приемливо да се установят на територията на последно посочената трета държава.

27 В самото начало следва да се припомни, че от постоянната практика на Съда следва, че разпоредбите на Директива 2011/95 трябва да се тълкуват в светлината на общия разум и целта ѝ при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС. Както следва от съображение 16 от Директивата, при това тълкуване трябва да се зачитат и правата, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) (вж. в този смисъл решение от 13 януари 2021 г., Bundesrepublik Deutschland (Статут на бежанец на лице без гражданство от палестински произход), C-507/19, EU:C:2021:3, т. 39).

28 За да се отговори на поставените въпроси, на първо място, следва да се установи, че дете в положение като посоченото в точка 26 от настоящото решение не отговаря на условията, за да му бъде предоставен на лично основание статутът на бежанец съгласно въведения с Директива 2011/95 режим.

29 В това отношение е важно да се припомни, че съгласно член 2, буква г) от Директива 2011/95 бежанецът по-специално е „гражданин на трета държава, който поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група се намира извън държавата, чийто гражданин е, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава“.

30 От това определение следва, че за статута на бежанец е необходимо да са изпълнени две условия, които са неразривно свързани и които се отнасят, от една страна, до опасенията от преследване и от друга страна, до липсата на закрила от страна на третата държава, чийто гражданин е заинтересованото лице, срещу действията по преследване (вж. в този смисъл решение от 20 януари 2021 г., Secretary of State for the Home Department, C-255/19, EU:C:2021:36, т. 56).

31 Посоченото определение по същество възпроизвежда определението в член 1, раздел A, точка 2 от Женевската конвенция. В него обаче се уточнява, че „[в] случаите, когато някое лице се явява гражданин на няколко страни, изразът „страната на неговото гражданство“ означава всяка една от страните, чийто гражданин е то“, и че „[т]акова лице не се счита лишено от закрилата на страната на неговото гражданство, ако без някаква действителна причина, произтичаща от основателни опасения, то не се обръща за закрила към една от страните, чийто гражданин се явява“.

32 Макар това уточнение, което е израз на принципа на субсидиарност на международната закрила, да не е изрично включено в Директива 2011/95, от член 2, буква н) от Директивата при все това следва, че всяка от държавите, чийто гражданин съответно е молителят, трябва да се счита за негова „държава на произход“ за целите на посочената директива.

33 Ето защо от член 2, буква г) във връзка с член 2, буква н) от Директива 2011/95 следва, че молител, който има гражданството на няколко трети държави, се счита за лишен от закрила само ако не може или поради опасения от преследване не иска да се обърне за закрила към нито една от тези държави. Това тълкуване се потвърждава впрочем от член 4, параграф 3, буква д) от Директивата, съгласно който сред обстоятелствата, които следва да се вземат предвид при оценяването на молбата за международна закрила във всеки отделен случай, е обстоятелството дали е разумно да се смята, че молителят би могъл да се ползва от закрилата на друга държава, чието гражданство той би могъл да поиска.

34 Запитващата юрисдикция обаче отбелязва, че жалбоподателката в главното производство би могла да се ползва от ефективна закрила в Тунис — трета държава, на която е гражданка по линия на майка си. В това отношение посочената юрисдикция отбелязва, че няма никакви данни, въз основа на които може да се заключи, че Тунизийската република не би желала или не би могла да предостави на жалбоподателката в главното производство необходимата закрила срещу преследването и връщането в Сирия, държава на произход на нейния баща, на когото германските органи са предоставили статут на бежанец, или в друга трета държава.

35 В този контекст следва да се припомни, че съгласно въведения с Директива 2011/95 режим молбите за международна закрила не може да се уважават на лично основание само по съображението, че член на семейството на молителя има основателни опасения от преследване или е изложен на реална опасност от тежки посегателства, когато е установено, че въпреки връзката си с посочения член на семейството и особено уязвимото положение, което, както се подчертава в съображение 36 от Директива 2011/95, като общо правило произтича от него, самият молител не е изложен на заплахи от преследване или тежки посегателства (вж. в този смисъл решение от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова (C-652/16, EU:C:2018:801, т. 50).

36 На второ място, следва да се отбележи, че Директива 2011/95 не предвижда разпростирането на статута на бежанец или на статута на субсидиарна закрила като производно право спрямо членовете на семейството на лице, на което е предоставен такъв статут, които в лично качество не отговарят на условията за предоставяне на този статут. Всъщност от член 23 от тази директива следва, че тя само задължава държавите членки така да уредят въпроса в националното си право, че посочените членове на семейството да имат право — в съответствие с националните процедури и доколкото това е съвместимо с личния правен статут на членовете на семейството — на някои предимства, които включват в частност издаване на разрешение за пребиваване, достъп до работа или достъп до образование и обслужват целта за запазване на целостта на семейството (вж. в този смисъл решение от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова (C-652/16, EU:C:2018:801, т. 68).

37 Освен това от член 2, буква й) от Директива 2011/95, който съдържа определение на понятието „членове на семейството“ за целите на Директивата, във връзка с член 23, параграф 2 от тази директива следва, че задължението на държавите членки да предвидят

достъп до тези предимства, не се разпростира спрямо децата на лице, на което е предоставена международна закрила, които са родени в приемащата държава членка в създадено в нея семейство.

38 На трето място, за да се установи дали държава членка все пак може да предостави — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — статут на бежанец на дете, което се намира в положение като разглежданото в главното производство, е важно да се припомни, че член 3 от Директива 2011/95 позволява на държавите членки да въвеждат или да запазват „по-благоприятни стандарти за определяне на дадено лице като бежанец или като лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, както и за определяне на съдържанието на международната закрила, доколкото тези стандарти са съвместими с [тази] директива“.

39 Съдът е установил, че от този текст във връзка със съображение 14 от Директива 2011/95 следва, че по-благоприятните стандарти по смисъла на член 3 от тази директива могат в частност да се състоят в смекчаване на условията за предоставяне на гражданин на трета държава или на лице без гражданство на статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила (вж. в този смисъл решение от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова (C-652/16, EU:C:2018:801, т. 70).

40 По отношение на направеното в член 3 уточнение, че всеки по-благоприятен стандарт трябва да е съвместим с Директива 2011/95, Съдът е постановил, че то означава, че съответният стандарт не трябва да противоречи на общия разум или на целите на тази директива. Забранени са по-конкретно стандартите, при които е възможно признаване на статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила на граждани на трети страни или лица без гражданство, намиращи се в положения, напълно лишени от връзка с логиката на международната закрила (решение от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова, C-652/16, EU:C:2018:801, т. 71 и цитираната съдебна практика).

41 Автоматичното признаване по силата на националното право на статут на бежанец на членове на семейството на лице, на което този статут е предоставен съгласно въведения с Директива 2011/95 режим, обаче не е поначало лишено от всякаква връзка с логиката на международната закрила (решение на Съда от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова, C-652/16, EU:C:2018:801, т. 72).

42 Всъщност, от една страна, като подчертават в Заключителния акт на изготвилата текста на Женевската конвенция Конференция на пълномощните представители на Обединените нации за статута на бежанците и лицата без гражданство от 25 юли 1951 г., че целостта на семейството […] е основно право на бежанеца“, и препоръчват на подписалите го държави „да предприемат необходимите мерки, за да защитят семейството на бежанеца и по-специално […] [з]а да гарантират запазването на целостта на неговото семейство“, съставителите на Конвенцията са установили тясна връзка между тези мерки и логиката на международната закрила. Наличието на такава връзка освен това е многократно потвърждавано от органите на ВКБООН.

43 От друга страна, самата Директива 2011/95 признава наличието на посочената връзка като в член 23, параграф 1 общо предвижда задължение на държавите членки да гарантират запазването на целостта на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила.

44 Ето защо следва да се установи, че автоматичното разпростиране като производно право на статута на бежанец спрямо непълнолетното дете на лице, на което този статут е предоставен, независимо дали детето в лично качество отговаря на условията за предоставяне на посочения статут, и включително когато това дете е родено в приемащата държава членка, предвидено в разглежданата в главното производство национална разпоредба, която, както посочва запитващата юрисдикция, има за цел закрилата на семейството и запазването на целостта на семейството на лицата, на които е предоставена международна закрила, има връзка с логиката на международната закрила.

45 Важно е обаче да се отбележи, че е възможно да съществуват положения, при които такова автоматично разпростиране — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — на статута на бежанец спрямо непълнолетното дете на лице, на което е предоставен този статут, би било несъвместимо с Директива 2011/95 независимо от наличието на посочената връзка.

46 Всъщност, от една страна, предвид целта на установените в Директива 2011/95 основания за изключване, която е да се запази доверието в предвидената от нея при спазване на Женевската конвенция система на закрила, условието по член 3 от Директивата не допуска държава членка да приема или да запазва разпоредби, предоставящи предвидения в Директивата статут на бежанец на лице, което е изключено от него съгласно член 12, параграф 2 от Директивата (решение от 9 ноември 2010 г., B и D, C-57/09 и C-101/09, EU:C:2010:661, т. 115).

47 Както обаче подчертава запитващата юрисдикция, член 26, параграф 4 от AsylG изключва възможността тези лица да се ползват от разпростирането на статута на бежанец, което произтича от прилагането на член 26, параграф 2 във връзка с параграф 5.

48 От друга страна, от член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 следва, че законодателят на Съюза иска да изключи възможността предимствата, предоставени на лицето, което се ползва от международна закрила, да се разпростират спрямо член на неговото семейство, когато това би било несъвместимо с личния правен статут на съответния член на семейството.

49 От генезиса на тази разпоредба и от обхвата на предвиденото в нея условие следва, че последното се прилага и в случай че държава членка реши, че не е целесъобразно само да се разпростират предимствата, а съгласно член 3 от Директивата иска да приеме по-благоприятни стандарти, по-силата на които статутът, предоставен на лице, което се ползва от международна закрила, се разпростира автоматично спрямо членовете на неговото семейство, независимо дали те отговарят в лично качество на условията за предоставяне на този статут.

50 Важно е да се отбележи всъщност, че условието, което понастоящем се съдържа в член 23, параграф 2 от Директива 2011/95, е предложено от Европейския парламент в хода на законодателната процедура, довела до приемането на Директива 2004/83, която е „преработена“ с Директива 2011/95 и член 23 от която в голяма степен съответства на същия член от последната директива. Това предложение се отнася до предложението на Комисията на Европейските общности, в което се предвижда задължение за държавите членки да гарантират, че „придружаващите кандидатите за международна закрила членове на техните семейства могат да претендират за същия статут като тях“. Като предлага да се разшири обхватът на това задължение, за да се включат членовете на семействата, които

впоследствие се присъединяват към кандидатите, Парламентът счита, че е целесъобразно да се въведе това условие, за да се вземе в предвид обстоятелството, че членовете на семействата „могат да имат собствен правен статут, различен от този на [молителя], който при определени обстоятелства не е съвместим с международната закрила“ (вж. доклада на Европейския парламент от 8 октомври 2002 г. във връзка с предложението за Директива на Съвета относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила COM(2001)510, A 5-0333/2002 окончателен, поправка 22 (ОВ C 51 E, 2002 г., стр. 325).

51 В крайна сметка законодателят на Съюза не приема посоченото задължение. Той обаче запазва условието за съвместимост и само предвижда в член 23, параграфи 1 и 2 от директиви 2004/83 и 2011/95 задължение за държавите членки да гарантират запазването на целостта на семейството, както и да гарантират, че членовете на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила, които в лично качество не отговарят на условията за такава закрила, могат да подадат молба за определени предимства в съответствие с националните процедури.

52 Ето защо от генезиса на посочения член 23 следва, че държава членка, която като упражнява правото, предоставено в член 3 от тези директиви, иска да приеме или да запази в сила по-благоприятни стандарти, по силата на които предоставеният на такова лице статут автоматично се разпростира спрямо членовете на неговото семейство, независимо дали те в лично качество отговарят на условията за предоставяне на този статут, трябва при прилагането на тези стандарти да гарантира спазването на условието, установено в посочения член 23, параграф 2.

53 Що се отнася до обхвата на това условие, той трябва да се определи с оглед на целта на член 23 от Директива 2011/95 да се гарантира запазването на целостта на семейството на лицата, на които е предоставена международна закрила, както и с оглед на специфичния контекст, в който се вписва това условие.

54 В това отношение следва да се има предвид, че по-специално би било несъвместимо с личния правен статут на детето на лицето, ползващо се от международна закрила, което на лично основание не отговаря на необходимите условия, за да получи тази закрила, спрямо него да се разпростират предимствата по член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 или статутът, предоставен на ползващото се със закрила лице, когато това дете има гражданството на приемащата държава членка или друго гражданство, което, като се имат предвид всички характерни белези на личния му правен статут, му предоставя правото на по-благоприятно третиране в посочената държава членка, отколкото произтичащото от такова разпростиране третиране.

55 Това тълкуване на условието по член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 отчита в пълна степен висшия интерес на детето, с оглед на който трябва да се тълкува и прилага посочената разпоредба. Съображение 16 от тази директива изрично подчертава, че тя зачита основните права, признати в Хартата, и че има за цел да насърчи прилагането по-специално на правото на зачитане на семейния живот, гарантирано в член 7 от нея, както и правата на детето, признати в член 24 от Хартата, сред които в параграф 2 от тази

разпоредба, е задължението да се отчита неговият висш интерес (вж. в този смисъл решение от 9 септември 2021 г., Bundesrepublik Deutschland (Член на семейството), C-768/19, EU:C:2021:709, т. 36—38).

56 Посоченото тълкуване освен това е в съответствие с предложеното тълкуване от ВКБООН, чийто документи имат особено значение предвид ролята, поверена му от Женевската конвенция (решение от 23 май 2019 г., Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, т. 57).

57 Така например в коментара си по Директива 2004/83 във връзка с член 23, параграфи 1 и 2 от тази директива „[ВКБООН] счита, че на членовете на едно семейство трябва да се предостави същият статут като на основния молител (производен статут)“, и отбелязва следното: „[П]ринципът за целостта на семейството произтича от Заключителния акт на Конференцията от 1951 г. на пълномощните представители на Обединените нации за статута на бежанците и лицата без гражданство, както и от правната уредба в областта на правата на човека. По-голямата част от държавите — членки на [Европейския съюз], предвиждат производен статут за членовете на семействата на бежанците. Опитът на [ВКБООН] показва също, че по правило това е най-практичният начин на действие. Съществуват обаче положения, в които принципът на производния статут не трябва да бъде спазван, т.е. когато членовете на семейството желаят да поискат убежище в лично качество или когато предоставянето на производен статут би било несъвместимо с личния им статут, например тъй като са граждани на приемащата държава или тъй като гражданството им предоставя право на по-благоприятно третиране“.

58 Освен ако не се установи друго при проверките, които следва да направи запитващата юрисдикция, не е видно обаче поради тунизийското си гражданство или поради друг характерен белег на личния си правен статут жалбоподателката в главното производство да е имала право на по-благоприятно третиране в Германия, отколкото произтичащото от разпростирането като производно право на предоставения на баща ѝ статут на бежанец, предвидено в разглежданата в главното производство разпоредба.

59 На последно място, следва да се отбележи, че съвместимостта с Директива 2011/95, и по-специално с предвиденото в член 23, параграф 2 условие на по-благоприятна национална разпоредба като разглежданата в главното производство или на нейното прилагане към положение като положението на жалбоподателката в главното производство, не зависи от обстоятелството дали за нея и родителите ѝ е възможно и разумно приемливо да се установят в Тунис.

60 Всъщност, както посочва генералният адвокат в точка 93 от своето заключение, смисълът на член 23 от посочената директива е да се позволи на лицето, на което е предоставена международна закрила, да се ползва от правата, които му предоставя тази закрила, като същевременно запази целостта на семейството си на територията на приемащата държава членка. Следователно наличието на възможност за семейството на жалбоподателката в главното производство да се установи в Тунис, не може да е основание условието по параграф 2 от тази разпоредба да се разбира в смисъл, че изключва възможността на последната да се предостави статут на бежанец, тъй като такова тълкуване би означавало нейният баща да се откаже от предоставеното му в Германия право на убежище.

61 Освен това при тези условия прилагането на правна уредба, която допуска да се предостави статут на бежанец на членовете на семейството на лице, на което този статут е предоставен, при положение че съществува такава възможност за установяване на семейството в трета

държава, не е от естество да постави под съмнение констатацията, направена в точка 41 от настоящото решение, че тази правна уредба не е лишена от всякаква връзка с логиката на международната закрила.

62 По изложените съображения на поставените въпроси следва да отговори, че член 3 и член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат по силата на по-благоприятни национални разпоредби държава членка да предостави — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — статут на бежанец на непълнолетното дете на гражданин на трета държава, на когото този статут е признат съгласно въведения с тази директива режим, и в случая, когато това дете е родено на територията на посочената държава членка и чрез другия си родител притежава гражданството на друга трета държава, в която не би било изложено на опасност от преследване, при условие че за това дете не е налице някое от основанията за изключване по член 12, параграф 2 от посочената директива и че поради гражданството си или друг характерен белег на личния си правен статут то няма право на по-благоприятно третиране във въпросната държава членка, отколкото произтичащото от предоставянето на статут на бежанец. В това отношение е без значение обстоятелството дали за посоченото дете и неговите родители е възможно и разумно приемливо да се установят в другата трета държава.

По съдебните разноски

63 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 3 и член 23, параграф 2 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат по силата на по-благоприятни национални разпоредби държава членка да предостави — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — статут на бежанец на непълнолетното дете на гражданин на трета държава, на когото този статут е признат съгласно въведения с тази директива режим, и в случая, когато това дете е родено на територията на посочената държава членка и чрез другия си родител притежава гражданството на друга трета държава, в която не би било изложено на опасност от преследване, при условие че за това дете не е налице някое от основанията за изключване по член 12, параграф 2 от посочената директива и че поради гражданството си или друг характерен белег на личния си правен статут то няма право на по-благоприятно третиране във въпросната държава членка, отколкото произтичащото от предоставянето на статут на бежанец. В това отношение е без значение обстоятелството дали за посоченото дете и неговите родители е възможно и разумно приемливо да се установят в другата трета държава.

Подписи